

ЛЮДМИЛА ЧЕРЕДНИК
(Полтава)

ПОЕТИКА ОПОВІДАННЯ І. ТУРГЕНЄВА «ФАУСТ»

Ключові слова: фатум, образ, ремінісценція, ретроспекція.

Серед творчого доробку І. Тургенєва оповідання «Фауст» посідає особливе місце. Це перший твір з так званих «таємничих повістей» письменника, до яких дослідники (Г. Бялий) відносять також повісті «Собака», «Страшна історія», «Пісня торжествуючого кохання», «Клара Мілич», написані І. Тургенєвим у кінці 60 – на початку 70-х років ХІХ століття, у період його захоплення природничо-науковим емпіризмом. В усіх цих творах присутня думка про могутність «тех тайных сил, на которых построена жизнь и которые изредка, но внезапно пробиваются наружу» [8, с. 436], та про необхідність відречення і навіть жертви перед їхньою силою. Дослідження поетики оповідання «Фауст» і стане метою нашого дослідження.

Як відомо з листів І. Тургенєва, роботу над твором він розпочав у кінці червня – на початку липня 1856 року. Так, збираючись приїхати до Москви і відвідати свого давнього товариша В.П. Боткіна, російського критика і публіциста, в листі до нього від 3 (15) липня 1856 року І. Тургенєв писав: «Наговоримся – я тобі дещо прочитаю – я таки написав щось, хоча зовсім не те, що думав» [6, с. 372]. А 13-14 (25-26) липня письменник уже прочи-

тав В.П. Боткіну чорновий варіант свого твору, оскільки цінував зауваження критика. З чорновим варіантом оповідання автор ознайомив і редакторів журналу «Современник» І. Панаєва та М. Некрасова.

Робота над твором продовжилася за кордоном, куди І. Тургенев виїхав 21 липня 1856 року. А в серпні письменник відіслав рукопис до редакції журналу «Современник». «Ось тобі, любий Панаєв, – писав І. Тургенев у листі, – мій «Фауст», виправлений з урахуванням зауважень Боткіна, твоїх та Некрасова. Бажаю, щоб у такому вигляді він вам сподобався» [7, с. 8]. Оповідання «Фауст» було опубліковане в жовтневому номері журналу «Современник». Зазначимо, що в тому ж номері вслід за оповіданням російського письменника було надруковано першу частину «Фауста» Й.В. Гете в перекладі російською мовою. Цей факт викликав незадоволення серед критиків. Насправді це був лише привід напасти на І. Тургенева через його співробітництво з редакцією журналу. Дізнавшись про ці події, І. Тургенев написав листа І. Панаєву, в якому є такі рядки: «Мені дуже приємно, що «Фауст» в остаточному варіанті тобі сподобався; дай Боже, щоб він сподобався й публіці. Ви правильно робите, що друкуєте переклад «Фауста» Гете; хвилююся лише про те, щоб цей колос (навіть у перекладі) не розчавив мого черв'ячка; але це доля маленьких; тому їй слід просто підкоритися» [7, с. 19].

Зазначимо, що «Фауст» І. Тургенева писався в досить складний для нього період особистого життя. По-перше, письменник уступав у період зрілості, який став для нього складним у психологічному плані. А по-друге, він тяжко переживав душевну дисгармонію, викликану складними стосунками з П. Віардо (швидше це можна назвати охолодженням стосунків з коханою жінкою), яка жила в Парижі. Від тяжких переживань митця рятувала напружена праця: з-під пера письменника виходять повісті «Яків Пасинков» (1855), «Листування» (1856) та «Фауст» (1856). Зазначимо, що в цей період значний вплив на письменника мала також філософія А. Шопенгауера, якою він серйозно захопився.

Внутрішні витоки сумного й меланхолійного настрою оповідання «Фауст» сам автор розкриває у листі до М.М. Толстої, сестри письменника Л. Толстого, від 25 грудня 1856 (6 січня 1857) року: «Мені гірко старіти, не відчувши справжнього щастя – не звивши собі спокійного гнізда. Душа в мене була ще молодою і рвала й сумувала; а розум, охолоджений досвідом, іноді піддавшись її поривам, виміщував на ній свою слабкість і біль іронією... Коли ви мене кликали, я ще мріяв про щастя, і не хотів розлучатися з надією; зараз я остаточно махнув на все це рукою... «Фауст» був написаний на переломі, на повороті життя – вся душа спалахнула останнім вогнем спогадів, надій, молодістю...» [7, с. 65]. Упродовж роботи над твором І. Тургенева тривожили сумні думки про неупорядкованість особистого життя, самотність, марні надії на щастя. Подібні настрої відобразилися і в одному з листів до близької знайомої письменника графині Е. Ламберт від 10/22 червня 1856 року: «Я не розраховую більше на щастя для себе, тобто на щастя у тому тривожному тлумаченні, в якому воно сприймається молодими серцями; нічого думати про квіти, коли пора цвітіння минула. Дай Боже, щоб плід, принаймні, був який-небудь – а ці марні поривання назад можуть

тільки зашкодити його дозріванню. Слід учитися в природи її правильного і спокійного ходу, її смирінню...» [6, с. 365]. У подібній ситуації опинився й головний герой оповідання «Фауст» – Павло Олександрович Б.

Твір «Фауст» своєрідний за жанром. Сам автор визначає його як «оповідання в дев'яти листах». Це дев'ять листів головного героя Павла Олександровича Б. до свого давнього приятеля і сусіда Семена Миколайовича В. Епістолярний жанр налаштує читача на відвертість оповіді, допомагає авторові глибше розкрити психологію героя, його глибокі переживання й роздуми і разом з тим створює складний психологічний конфлікт та визначає сюжетні колізії твору. Окрім того, оповідання має новелістичну композицію і містить описи побуту, портретні характеристики, пейзаж.

На нашу думку, в оповіданні багато автобіографічних мотивів. Змальовуючи душевний настрій головного героя, який після тривалої відсутності повернувся до родового маєтку і покохав заміжно жінку, І. Тургенев виходив із власного досвіду. Як свідчать дослідники творчості письменника (Г. Бялий, П. Пустовойт), він сам пережив подібну історію, і навіть наводять приклади прототипів героїв повісті. Зокрема, припускають, що одним із прототипів героїні твору Віри Миколаївни Єльцової певною мірою стала сестра Л. Толстого М.М. Толстая, з якою І. Тургенев познайомився восени 1854 року в Покровському, маєткові Толстих, що знаходився недалеко від Спаського, де перебував у цей час письменник. І. Тургенев часто бував у Толстих, привозив журнал «Современник», у якому було опубліковано його повість «Отроцтво», гуляв з Марією Миколаївною та її маленькою донькою Варєю, грав з нею в карти. У листі до П.В. Анненкова письменник так писав про сестру Л. Толстого: «Сестра його – одна з тих чарівних істот, яких мені тільки доводилося зустрічати. Мила, розумна, проста – очей не відірвеш. На схилі літ (мені четвертого дня виповнилося 36) – я ледве не закохався. Не можу приховати, що вражений у самісіньке серце. Я давно не зустрічав такої грації, такої чарівності... Зупиняюся і прошу Вас зберігати все це в таємниці» [6, с. 239-240].

Зазначимо також, що в описах портрета й внутрішнього світу Віри Єльцової відчутні деякі риси Марії Миколаївни: простота, спокій, уміння слухати співрозмовника, відповідати просто й розумно, «ясність невинної души и трогательное обаяние ее детской чистоты» [8, с. 210]. Як відомо зі змісту твору, Павло Олександрович Б. відчуває симпатію до Віри Миколаївни й повідомляє про це своєму приятелю. Окрім того, в оповіданні знайшла відображення й літературна суперечка, яка виникла між М.М. Толстою та І. Тургеневим щодо її відвертого несприйняття поезії й белетристики. Про це пізніше згадувала й сама М.М. Толстая.

Змальовуючи на перших сторінках оповідання юнацькі враження Павла Олександровича Б. від гетівського «Фауста», І. Тургенев тим самим відтворив свої власні спогади: про сценічне втілення трагедії на сцені берлінського театру, про партитуру опери Радзивілла тощо. «Фауст» асоціюється в автора зі студентськими роками, з молодістю. А далі трагедія Й.В. Гете виступає своєрідним психологічним центром оповідання, важливим компонентом формування характеру героїв і навіть кульмінацією сюжету. Адже саме знайомство Віри Миколаївни з «Фаустом» Гете, якого прочитав і подарував їй

Павло Олександрович Б., було сприйняте нею в плані зображеної любовної трагедії, що допомогла зрозуміти й усвідомити неповноту власного життя, відгородженого материнською системою виховання від сильних почуттів і пристрастей.

Оповідання має епіграф: слова з першої частини «Фауста» Й.В. Гете: «Отречься, должен ты, отречься!». Щоб краще зрозуміти вибір цих слів І. Тургенєвим, слід торкнутися деяких особливостей сприйняття російським письменником трагедії Й.В. Гете. Як відомо з біографії І. Тургенєва, творчістю німецького поета він захопився ще в роки навчання в Берлінському університеті й сприймав Й.В. Гете як романтика, «пафос заперечення якого був спрямований проти схоластики в ім'я захисту прав свободи окремої особистості – яскравої індивідуальності» [2, с. 235]. Окрім того, в 1854 році І. Тургенєв опублікував свій переклад «Останньої сцени» першої частини «Фауста». Вибір саме цього епізоду є досить знаменним для задуму тургенєвського оповідання: в ньому подається трагічна розв'язка долі Гретхен, історія якої мала сильний вплив на героїню «Фауста» І. Тургенєва.

Узагалі, визнаючи велику заслугу Й.В. Гете в тому, що він у своєму творі «заступився за права окремої, пристрасної людини і показав, що особистість має право на щастя і не соромиться свого щастя» [2, с. 234], І. Тургенєв усе-таки вбачав у «Фаусті» відображення трагедії індивідуалізму. Хоча, на думку літературознавця В. Жирмунського, «Фауст» Гете «надихнув Тургенєва на розробку оригінального, незалежного сюжету» [2, с. 357-367].

У читача, який прочитав оповідання й дійшов до трагічного фіналу, складається враження, що І. Тургенєв закликає до відмови від сильних пристрастей. Але виявляється, що російський і німецький автори розуміли слово «зречення» по-різному. Слова Фауста у Гете звучать іронічно, він бунтує проти життєвого аскетизму, і його відречення від нього стає добровільним поштовхом до реалізації творчих сил особистості у пізнанні світу [3, с. 145]. А І. Тургенєв розуміє «зречення, відмову», виходячи з власних песимістичних поглядів на життя. Саме цим можна пояснити філософську фразу, що виникає у фіналі його твору: «...Жизнь не шутка и не забава; жизнь даже не наслаждение... жизнь тяжелый труд. Отречение, отречение, постоянное отречение – вот ее тайный смысл, ее разгадка; не исполнение любимых мыслей и мечтаний, как бы возвышены они ни были, – исполнение долга, вот о чем следует заботиться человеку; не наложив на себя цепей, железных цепей долга, не может он дойти, не падая, до конца своего поприща...» [8, с. 204]. Зазначимо також, що поняття «зречення» в оповіданні І. Тургенєва можна трактувати по-різному: з одного боку, – це трагічне визнання героями своєї обмеженості, а з іншого – це можливість почати все спочатку, яку, на жаль, герої «Фауста» не втілили в життя.

Окрім того, як уважає дослідниця Г. Тіме, трагедія Й.В. Гете в оповіданні російського письменника стає символом мистецтва взагалі та його впливу на душу людини.

У зображенні долі героїв твору, їхніх стосунків на перший план виходить характерна для І. Тургенєва тема трагічного кохання. Зазначимо, що ця тема у творі російського митця розкривається досить своєрідно. В оповіданні письменник змальовує кохання як вияв стихійної, несвідомої і

непідвладної сили природи, перед якою людина безсила. Кохання героїв у «Фаусті» – це пристрасть, яка, наче метеорит, лише на мить осяяла життя героїв дивовижним світлом і згоріла, закінчившись трагедією. Тема кохання тісно переплітається з питанням про роль таємничого й ірраціонального в житті людини. Це «невідоме» тлумачиться як один з виявів усесильної природи, як фатум. Слід зазначити, що ця тема пов'язана з проблемою зречення, заявленою в епіграфі. Кожен з персонажів оповіді проходить через випробовування коханням і так чи інакше постає перед проблемою зречення. Проаналізуємо, як автор розв'язує це питання на прикладі образів головних героїв оповідання.

Ельцова-старша, переживши смерть матері, батька, чоловіка, доходить висновку про трагічність життя, неможливість зрозуміти таємниці долі й стає людиною дуже розсудливою, яка між приємним і корисним завжди вибирає останнє: «Я думаю, надо заранее выбрать в жизни или полезное, или приятное, и так уж решиться, раз навсегда» [8, с. 178]. Пані Ельцова привчила себе бути завжди стриманою і ніколи не відступала від цього правила: «Она как будто заперлась на замок и ключ бросила в воду... Она до того приучила себя не давать воли своим чувствам, что даже стыдилась высказывать страстную любовь свою к дочери: она ни разу не поцеловала ее при мне, никогда не называла ее уменьшительным именем...» [8, с. 178]. Ельцова розробила свою систему виховання доньки з метою вберегти як себе, так і її від життєвих переживань. Читаємо в тексті: «Г-жа Ельцова была женщина очень странная, с характером, настойчивая и сосредоточенная... Все у нее делалось по системе, и дочь свою она воспитывала по системе, но не стесняла ее свободы. Дочь любила ее и верила ей слепо» [8, с. 177]. Як уже зазначалося, мати Віри Миколаївни прожила складне життя: виросла без матері, рано поховала чоловіка і залишилася одна з маленькою донькою. Перед весіллям доньки Ельцова, добиваючись повчальної мети, розповіла Вірі історію всього свого роду: про те, як її дід викрав красуню-італійку з Альбано, а ту вбив італієць, який був нареченим дівчини; про свого батька, таємничого пана Ладанова, який вивчав хімію, анатомію, кабалістику, прагнув продовжити людське життя, викликав духів померлих; про свою втечу з батьківського дому з коханим; про смерть чоловіка, який загинув ще молодим, убитий на полюванні товаришем. Мабуть, мати хотіла наголосити на тому, що справжнє кохання завжди має трагічні наслідки, але Віра звернула увагу на інше: на заняття свого діда, якого всі вважали чарівником.

«Система» Ельцової мала на меті вберегти доньку від будь-яких душевних переживань, а особливо від кохання. Але, як показало життя, таке виховання має негативні наслідки: мати намагалася передати доньці власне розуміння життя, не враховуючи того, що кожна особистість через помилки і невдачі має пройти свій шлях до істини. Окрім того, Ельцова-старша всіляко намагається придушити у Вірі вроджену схильність до краси і прагне виховати з неї жінку, яка в житті буде керуватися лише критерієм «корисного», тобто чинити всупереч природі. Вона навіть забороняє доньці читати книги, щоб уберегти ту від зайвих емоцій. Цікаво, що Віра в усьому підкорялася матері, навіть не замислюючись над її заборонами. Дівчина прагнула все життя бути під материнським крилом, тому її звичка сидіти

під портретом матері стає символічною: «...Я спросил ее, зачем она, когда бывает дома, всегда сидит под портретом г-жи Ельцовой, словно птенчик под крылом матери? – Ваше сравнение очень верно, – возразила она: – Я бы никогда не желала выйти из-под ее крыла. – Не желали бы выйти на волю? – спросил я опять. Она ничего не отвечала» [8, с. 193]. Героїня не могла нічого відповісти, оскільки вона ніколи не прагнула волі.

Віра стає жінкою, яка неначе затрималася у своєму розвиткові. Саме такою її бачить Павло Олександрович Б. через декілька років після розлуки: «Когда она вышла мне навстречу, я чуть не ахнул: семнадцатилетняя девочка, да и только! Только глаза не как у девочки; впрочем, у ней и в молодости глаза были не детские, слишком светлы. Но то же спокойствие, та же ясность, голос тот же, ни одной морщинки на лбу, точно она все эти годы пролежала где-нибудь в снегу. А ей теперь двадцать восемь лет, и трое детей у нее было...» [8, с. 180].

Характер Віри автор подає в динаміці. На початку твору жінка вражає Павла Олександровича Б. своєю природністю: «Удивительное создание! Проницательность мгновенная рядом с неопытностью ребенка, ясный, здравый смысл и врожденное чувство красоты, постоянное стремление к правде, к высокому, и понимание всего, даже порочного, даже смешного – и надо всем этим, как белые крылья ангела, тихая женская прелесть...» [8, с. 189].

«Катастрофа», яка трапилася з Вірою, багато в чому обумовлена впливом мистецтва, яке розбудило її душу, бо воно, на думку автора, взагалі «є способом оздоровлення життя» [7, с. 160]. Героїня неначе прокинулася від тривалого сну, і почалося її справжнє життя, освітлене коханням. Віра, відчувши вперше в житті велику силу кохання, здається, здатна на все. Але щастя виявилось не можливим. Сумно дунають слова Віри Миколаївни, в яких відчуваються й авторські роздуми про щастя: «...Что за охота мечтать о самой себе, о своем счастье? О нем думать нечего; оно не приходит – что за ним гоняться! Оно – как здоровье: когда его не замечаешь, значит, оно есть» [8, с. 194].

Чому ж кохання Віри Миколаївни і Павла Олексійовича Б. закінчилося трагічно? Причин багато. Передусім Віра була заміжньою жінкою. Але справа в іншому.

Павло Олександрович Б. був не готовий до того, що сталося: його навіть лякало почуття, яке виникло так несподівано: «Я могу себя сдерживать, я наружно спокоен не только при других, даже наедине: не бесноваться же мне, в самом деле, как мальчику! Но червь вполз в мое сердце, и сосет его днем и ночью. Чем это кончится? До сих пор я в ее отсутствии тосковал и волновался и при ней утихал тотчас... Теперь я при ней неспокоен – вот что меня пугает» [8, с. 196]. Павло Олександрович Б. виявився занадто легковажним (принаймні, до смерті Віри), пасивним, щоб зробити рішучий крок до щастя, егоїстичним, упевненим у тому, що може жити заради свого задоволення, незважаючи на те, що молодість уже давно пройшла. Тільки після смерті Віри герой зрозумів, яку тонку й ніжну душу мала ця жінка, і в нього виникає поетичне порівняння душі коханої жінки з красивою алебастровою вазою, яку він розбив у дитинстві: «Я возмужал – и легкомысленно разбил сосуд, в тысячу раз драгоценнейший...» [8, с. 203]. Павло Олексійович Б., на-

завжди втративши кохану, зрозумів, що вчинив неправильно, адже він був старшим, мудрішим і не мав права так необережно поводитися з вразливою душею: «Мне следовало бежать, как только я почувствовал, что люблю ее, люблю замужнюю женщину; но я остался, – вдребезги разбилось прекрасное создание, и с немym отчаянием гляжу я на дело рук своих» [8, с. 203]. Герой усе покинув і назавжди оселився у своєму помісті, щоб бути ближчим до тієї, чий світлий образ навіки посів у його серці: «С тех пор, как ее не стало, с тех пор, как я поселился в эту глушь, которой уже не покину до конца дней моих, прошло с лишком два года, и все так ясно в моей памяти, так еще живы мои раны, так горько мое горе... Я не стану жаловаться. Жалобы, раздражая, утоляют печаль, но не мою» [8, с. 197].

Окрім того, у смерті головної героїні багато містичного. Під час побачення героїв, коли їхні уста злилися в першому й останньому поцілунку, Віра побачила видіння своєї матері, яка йшла до неї назустріч, простягнувши руки. Потім Павлу Олексійовичу Б. почулося вночі, наче Віра кличе його жалібним голосом. У читача, який знає про тісний зв'язок, який був між матір'ю і донькою Єльцовими, складається враження, що Єльцова-старша навіть з того світу намагалася вберегти Віру від необдуманого кроку. Про це ж говорить і Павло Олексійович Б. у листі до свого приятеля: «Да, Ельцова ревниво сторожила свою дочь. Она сберегла ее до конца и при первом неосторожном шаге унесла ее с собой в могилу» [8, с. 203]. Та й сам автор, присутність якого постійно відчувається в оповіданні, здається, вірить в існування тієї «невидимої», але сильної сили, що керує долею людини: «Кто знает, сколько каждый, живущий на земле, оставляет семян, которым суждено взойти только после его смерти? Кто скажет, какой таинственной цепью связана судьба человека с судьбой его детей, его потомства, и как отражаются на них их стремления, как взыскиваются с них его ошибки? Мы все должны смириться и преклонить голову перед неведомым» [8, с. 203].

В оповіданні «Фауст» І. Тургенєв порушує ще одну важливу тему – тему мистецтва. Як уже зазначалося, під впливом теорії А. Шопенгауєра та виходячи з власного життєвого досвіду письменник у зрілому віці приходив до думки про неможливість досягнення щастя і гармонії в житті людини. Він узагалі сприймає життя як хворобу і в одному з листів пише: «Життя – це не що інше, як хвороба, яка то підсилюється, то слабшає» [8, с. 103]. У той же час в І. Тургенєва виникає думка про необхідність «оздоровлення» людської душі. Найкращими ліками, на думку митця, може бути мистецтво і, зокрема, поезія. У листі до графині Е. Ламберт він пише: «Читайте, читайте Пушкіна: це найкорисніша, найздоровіша їжа для нашого брата, літератора...» [7, с. 162].

Серед характерних особливостей оповідання слід відзначити наявність літературних образів і ремінісценцій з інших творів. Окрім згадуваної вже трагедії Й.В. Гете «Фауст», яка відіграє значну роль в сюжеті твору і в долі героїв, у творі цитуються і згадуються поема Гомера «Одіссея», трагедія В. Шекспіра «Гамлет», поема О. Пушкіна «Полтава» та поезія «Розмова книговидавця з поетом», вірш Ф. Тютчева «День вечоріє, ніч близька...», роман Вольтера «Кандід», абата Прево «Історія кавалера де Гріє і Манон Леско», партитура до трагедії Й.В. Гете «Фауст» польського композитора і музикан-

та Радзивілла. Віра Миколаївна порівнюється одночасно з гетівською Маргаритою і Манон Леско, доля яких теж була трагічною. Слід зазначити, що в оповіданні «Фауст» І. Тургенев описав власну спаську бібліотеку, яка була типовою для середньопомісного дворянства, до якого належали і його предки.

Приєм ретроспекції, який використовується в оповіданні, вносить додаткові акценти: ретроспективна композиція повертає героїв до подій минулого (зустріч двадцятирічного Павла Олександровича Б. з Єльцовими в Берліні, його невдале сватання до Віри, відмова з боку матері, розповідь про нову зустріч з Вірою, від якої минуло вже два роки) і виконує функції додаткового пояснення сучасного життя героїв.

Отже, в результаті нашого дослідження можна зробити деякі висновки. В оповіданні «Фауст» І. Тургенев продовжує розвивати тему трагічного кохання. Меланхолійний настрій твору підтримується рефлексією головного героя, мотивами фатуму, які лунають у творі. На думку автора оповідання, великий вплив на психологічний стан людини має мистецтво, здатне розбудити душу й стати стимулом до пробудження прагнення змінити життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бялый Г. Тургенев и русский реализм / Г. Бялый. – М. ; Л. : Сов. писатель, 1962. – 320 с.
2. Жирмунский В. Гете в русской литературе / В. Жирмунский. – Л. : Наука, 1982. – 674 с.
3. Пустовойт П. Г. И. С. Тургенев – художник слова / П. Г. Пустовойт. – М. : МГУ, 1987. – 302 с.
4. Тиме Г. А. Заклятье гетеманства / Г. А. Тиме // Русская литература. – 1992. – № 1. – С. 227–229.
5. Тургенев И. С. Полн. собр. соч. и писем : в 30 т. / И. С. Тургенев. – М. : Наука, 1978. – Т. 1. – 574 с.
6. Тургенев И. С. Полн. собр. соч. и писем : в 30 т. / И. С. Тургенев. – М. : Наука, 1978. – Т. 2. – 703 с.
7. Тургенев И. С. Полн. собр. соч. и писем : в 30 т. / И. С. Тургенев. – М. : Наука, 1978. – Т. 3. – 526 с.
8. Тургенев И. С. Полн. собр. соч. и писем : в 30 т. / И. С. Тургенев. – М. : Наука, 1980. – Т. 4. – 687 с.

ЛЮДМИЛА ЧЕРЕДНИК

ПОЭТИКА РАССКАЗА И. ТУРГЕНЕВА «ФАУСТ»

В статье анализируется поэтика рассказа И. Тургенева «Фауст», одного из самых «таинственных» произведений писателя, посвященного теме несчастной любви. Меланхолическое настроение произведения поддерживается рефлексией главного героя, мотивами фатума, звучащими в рассказе. Кроме того, автор подчеркивает действительное влияние искусства на человеческую душу.

Ключевые слова: фатум, образ, реминисценция, ретроспекция.

LUDMILA CHEREDNIK

THE POETICS OF TURGENEV'S STORY «FAUST»

The poetics of the story «Faust» by I. Turgenev is analyzed in the article. This writer's story is one of the most mysterious. It is devoted to the theme of unfortunate love. The melancholic mood of the story is supported by the reflexion of the main hero and the motives of fate which

are shown in the work. Besides, the author pays attention to the effective influence of the art on the human soul.

Key words: fate, image, reminiscence, retrospection.

Одержано 20.12.2011 р., рекомендовано до друку 25.05.2011 р.